

Pedagogisch Beleid- en Werkplan

Buitenschoolse Opvang Mammaloe

Buitenschoolse Opvang Mammaloe
Eerste Oosterparklaan 72
3544 AK Utrecht
Tel.: 06-34827959
Email: info@mammaloe.com
Website: www.mammaloe.com

Inhoudsopgave:

Inleiding	3
1. Doelstelling	
1.1 Pedagogisch doel buitenschoolse opvang Mammaloe	4
1.2 Onze visie op de ontwikkeling van kinderen	
1.3 Onze visie op kinderen en vrije tijd	
2. Pedagogisch handelen bij Mammaloe	
2.1 Beschrijving van de buitenschoolse opvang	5
2.2 Groepsamenstelling en begeleiding	
2.3 Werken aan de vier opvoedingsdoelen	
2.4 Kinderen met behoefte aan zorg	
2.5 Mentorschap	
2.6 Activiteitenprogramma en creativiteit	
2.7 Zelfstandigheidsverklaring	
2.8 Achterwacht	
2.9 Ondersteuning door de directie	
3. Dagelijkse opvang	
3.1 Komen en gaan	18
3.2 Voeding	
3.3 Dag invulling	
3.4 Buiten spelen	
3.5 Televisie gebruik	
3.6 Groepsregels	
4. Incidentele zaken	
4.1 Kennismaken en wennen	23
4.2 Ziekte	
4.3 Verjaardag	
4.4 Extra dagen en ruildagen	
5. Contact met ouders/OC	26
6. Klachtenregeling	28
7. Beleidsmedewerker/coach	29
8. Tot slot	31

Inleiding

In een pedagogisch beleidsplan verwoordt een kinderopvangorganisatie de Pedagogische ideeën die zij gebruikt in omgang met kinderen. Een pedagogisch beleidsplan moet voldoen aan een aantal uitgangspunten, dat de Wet kinderopvang heeft verplicht.

Deze uitgangspunten zijn onder andere:

- De sociaal emotionele veiligheid van kinderen (het vertrouwen en de mogelijkheden die het kind in de groep krijgt om zichzelf te ontplooien),
- Cognitieve competentie (de toenemende zelfstandigheid van het kind door betekenisvol en weloverwogen handelen en communiceren),
- Sociale competentie (de mogelijkheden die het kind heeft of kan ontwikkelen met betrekking tot zijn gedrag en emoties ten opzichte van anderen) en de overdracht van waarden en normen, maatschappij gericht (de wisselwerking tussen het ik en wij of zij, de omgeving).

In een pedagogisch beleidsplan komen verder de volgende punten aan bod:

Emotionele veiligheid van kinderen, werkwijze, maximale omvang en leeftijdsopbouw van de groep, de (spel) activiteiten die kinderen kunnen verrichten en de achterwachtfunctie.

Al deze punten samen, verwerkt in één geheel, vormt een pedagogisch beleidsplan. In het pedagogische beleidsplan worden dus theoretische achtergronden gegeven en in het pedagogische werkplan wordt de praktische uitwerking hiervan gegeven (bijvoorbeeld, hoe ga je om met conflicten? Welke regels gelden er tijdens het eten?)

1. Doelstelling

1.1 Pedagogisch doel buitenschoolse opvang Mammaloe

Het hoofddoel van BSO Mammaloe is om ouders in de gelegenheid te stellen zorg en arbeid goed te combineren en met een gerust gevoel aan het werk te gaan. Dit wordt gerealiseerd door kwalitatieve goede opvang te bieden tijdens werk en/of studie uren. Kindgericht gezien is het doel dat Mammaloe kinderen een plek wil bieden waar ze zich thuis voelen, waar ze met hun vriendjes en vriendinnetjes kunnen spelen. Mammaloe wil kinderen een goede tijd bieden, met een scala aan activiteiten en spelmogelijkheden. Opvang bij Mammaloe moet vooral leuk zijn voor kinderen. Een plek waar je heen wilt omdat er altijd wat te beleven valt en waar je vriendjes treft om samen te spelen en/of dingen mee te doen/ondernemen. Waar mogelijk worden kinderen in staat gesteld hun aanwezige of nog verborgen talenten verder te ontwikkelen.

1.2 Onze visie op de ontwikkeling van kinderen

Bij Mammaloe kunnen kinderen hun vrije tijd grotendeels zelf invullen. Hiertoe wordt elke dag een gevarieerd en afwisselend activiteitenprogramma aangeboden. Dit alles binnen een gestructureerd kader, er wordt gewerkt met vaste afspraken en regels. Kinderen en begeleiders zijn samen verantwoordelijk voor het naleven van regels en afspraken en het neerzetten van een positief en veilig groepsklimaat.

1.3 Onze visie op kinderen en vrije tijd

Vrije tijd betekent dat bezig zijn belangrijker is dan presteren, dat kinderen kunnen spelen en daaraan plezier beleven, maar ook dat ze rustig in een hoekje een boek kunnen lezen. Op school zijn de activiteiten doelgericht, maar in hun vrije tijd bepalen kinderen zelf graag wat zij doen, hoe zij dat doen en met wie. Dit sluit niet uit dat kinderen ook behoefte kunnen hebben aan georganiseerde activiteiten. Niet alle kinderen weten zelf goed wat ze willen doen, zij hebben stimulans nodig, bijvoorbeeld in het aanbod van activiteiten.

2. Pedagogisch handelen bij Mammaloe

2.1 Beschrijving van de buitenschoolse opvang

BSO Mammaloe is een Buitenschoolse Opvang in een wijk dichtbij diverse winkels, een gezondheidscentrum, scholen en heel veel parken en groen in de omgeving. Het is een voorziening tussen school en thuis voor kinderen van 4 tot 13 jaar. Kinderen brengen bij de BSO samen met andere kinderen een deel van hun vrije tijd door. Dit kan na school zijn (maandag t/m vrijdag) of in de vakanties van school. Door gebruik te maken van buitenschoolse opvang (BSO) kunnen ouders werk of school combineren met de zorg en opvoeding van hun schoolgaande kinderen.

2.2 Groepssamenstelling en begeleiding

Begeleiding

BSO Mammaloe werkt met 1 ruimte, waar altijd toezicht is, in plaats van een grote ruimte. De groep bestaat uit maximaal 10 kinderen met vaste begeleiders. Tijdens schoolweken werken er 1 of 2 begeleiders op de groep. Indien aan de orde zal er op de groep een vaste stagiaire aanwezig zijn. Tijdens de schoolvakanties zijn wij de hele dag geopend. Het openen gebeurt door 1 medewerker. In de loop van de dag komt de tweede medewerker. Afhankelijk van het rooster zal er overdracht plaatsvinden waarbij de eerste medewerker gaat pauzeren en daarna terugkeert en de leiding weer neemt of er vindt overdracht plaats tussen de medewerkers waarbij de tweede medewerker de leiding geheel overneemt en de eerste medewerker vertrekt.

Groepssamenstelling

Een kind dat wil spelen, kan spelen in de ruimte daar waar speelgoed/materiaal aanwezig is, een kind die tot rust wilt komen kan zich verplaatsen naar de rustige hoek. Om de rust te bevorderen in de groepsruimte is er sprake van een duidelijke structuur in de ruimte, alle materialen hebben hun eigen plek en daar worden ze ook weer terug geplaatst. Hier zijn afspraken en regels over gemaakt. Is een kind uitgespeeld met een spel, ruimt hij deze eerst op en dan mag hij een nieuwe uitkiezen. Ook zullen we zo nu en dan (afhankelijk van het programma op de dag) de hoek waar de tv staat soort van afsluiten door er bijvoorbeeld een kast voor te schuiven om ervoor te zorgen dat de kinderen van ongeveer 8 jaar en ouder zelfstandig en ongestoord aan bepaalde activiteiten/spelletjes kunnen werken. Bijvoorbeeld als die dag de oudere kinderen iets gaan bouwen waarbij het prettig is als zij dit zonder storen van de kleinere kinderen kunnen doen. De kleinere kinderen spelen dan uiteraard rustig verder. Zo een scheiding van de ruimte wordt uiteraard ook gedaan in het omgekeerde geval, bijvoorbeeld; de jongere kinderen gaan dansspasjes op muziek uitvoeren en willen dit dan graag doen zonder dat ze tegen andere kinderen botsen.

2.3 Werken aan de vier opvoedingsdoelen

Onze pedagogische werkwijze is gebaseerd op de vier opvoedingsdoelen die in de Wet Kinderopvang zijn geformuleerd:

1. emotionele veiligheid;
2. persoonlijke competenties;
3. sociale competenties;
4. waarden en normen.

2.3.1 Emotionele veiligheid

BSO Mammaloe geeft kinderen een gevoel van emotionele veiligheid door duidelijk te zijn in wat wel en niet kan. Leidsters zijn consequent en voorspelbaar in hun reacties. De kinderen voelen zich welkom met hun eigenaardigheden. Aangeleerd gedrag wordt losgekoppeld van wie het kind is. Complimentjes over wat het kind doet, of wat het kan, zijn altijd gemeend en worden niet gebruikt om iets van het kind gedaan te krijgen.

Kleuters zijn gevoelig voor emoties. Ze kunnen de emoties nog niet altijd verwoorden en ook niet altijd scheiden wat van henzelf is en wat van een ander. Het ene kind is gevoeliger voor omgevingsruis dan het andere, maar ze zijn allemaal in zekere mate gevoelig. Om zelfvertrouwen te ontwikkelen is het nodig te leren onderscheiden welke emoties van jou zijn en welke niet, en te leren dat emoties er mogen zijn en er een veilige manier is om ze te ontladen. Kleuters doen dit het liefst fysiek, bijvoorbeeld buitenspelen.

In de leeftijd van 6-8 jaar leren kinderen al meer over hun emoties. Ook in de leeftijd van 8-13 jaar zijn de emoties al beter te herkennen. De leidsters leren de kinderen dat emoties komen en gaan, en dat ze even tijd en aandacht nodig hebben, maar daarna weer verdwijnen. Emoties horen erbij, en de leidsters benoemen ze.

Gedrag is een uiting van datgene wat er aan ervaringen en gevoelens bij het kind aanwezig is. Door te herkennen wat er onder het gedrag ligt, bijvoorbeeld emotionele verwaarlozing, verdriet om een naaste, etc., kan BSO Mammaloe het kind geven wat het nodig heeft. In het leven van een kind kunnen dingen gebeuren die gevolgen hebben voor zijn welzijn en gedrag. Dit kan bijvoorbeeld het overlijden van een familielid zijn, ziekte, een ongeluk of scheiding van de ouders.

Bij BSO Mammaloe krijgen kinderen de ruimte en gelegenheid om zich te uiten en spanning te ontladen. Dit kan door middel van tekenen, muziek maken, buiten spelen, even met het kind te praten indien gewenst of door bijvoorbeeld veel bewegen.

De begeleiding kan niet altijd precies begrijpen waar de frustratie of het verdriet of de boosheid van het kind door veroorzaakt wordt. Het kind wordt uitgenodigd om zich te uiten, door goed te luisteren en ook met de non-verbale aandacht, door een knuffel of een aai over de bol, te laten merken dat we er voor hem of haar zijn.

Grenzen aangeven

Vooraf jonge kinderen hebben een enorme drang om de wereld om hen heen te ontdekken. Zonder deze drang zou een kind zich niet goed ontwikkelen. De drang de wereld te ontdekken stimuleert het kind te praten en sociale contacten aan te gaan, nieuwe activiteiten op te pakken en uit te proberen.

Deze behoefte om de wereld te ontdekken vraagt van leidsters behalve aanmoediging ook begeleiding en begrenzing. Visie vanuit BSO Mammaloe is dat een kind regels nodig heeft, ten behoeve van de veiligheid van het kind. Begeleiding en begrenzing brengen het kind ook de basisregels bij van de sociale omgang. Door te begeleiden en te begrenzen leert het kind tevens normen en waarden. Zo leert het kind ook rekening houden met de gevoelens en wensen van een ander. Regels bieden een kind houvast en duidelijkheid en hierdoor ook veiligheid. Het kind weet zo wat er van hem of haar wordt verwacht. Omgekeerd weet het kind ook wat het van de leidsters kan verwachten. Deze duidelijkheid en veiligheid helpen het kind om zelfvertrouwen op te bouwen.

Het is erg belangrijk dat iedereen zich aan de regels houdt. De uiteindelijke verantwoordelijkheid met betrekking tot grenzen te bewaken ligt in handen van de leidsters. Zij moeten aangeven waar de grenzen liggen en de kinderen aanspreken indien zij hierover heen gaan. De groep zelf heeft echter ook een verantwoordelijkheid naar elkaar toe. Kinderen worden zo vroeg mogelijk geleerd zelf in gesprek met anderen te gaan, elkaar te helpen bij het behouden van een goed groepsklimaat.

Grenzen stellen betekent natuurlijk niet alleen dingen verbieden, maar ook aangeven wat wel mag. Goed en gewenst gedrag moet juist gestimuleerd worden. Kinderen zullen grenzen gaan aftasten. Dit is normaal gedrag. Leidsters zijn consequent en vastberaden hierin. Grenzen worden duidelijk, vriendelijk en beslist aangegeven. Ook lichaamstaal is hierin belangrijk, een boodschap moet duidelijk overkomen, lichaamstaal moet in overeenstemming zijn met wat uitgesproken wordt.

Pesten/plagen

Iemand van zijn fiets aftrekken: dat kan plagen zijn. Maar ook pesten. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de ene iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Door elkaar te plagen leren kinderen met conflicten omgaan. Het hoort bij het groot worden. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen, veelal op een bedreigende manier. De pestkop misbruikt zijn macht: het slachtoffer wordt geslagen, uitgescholden, vernederd, gekleineerd. Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop, dit zijn de meelopers. Naast deze openlijke vormen van pesten komen ook vormen van pesten voor die niet zichtbaar zijn. Bijvoorbeeld als een kind altijd wordt buitengesloten, nooit ergens aan mee mag doen, op geen enkel feestje wordt uitgenodigd.

Pesten is geen eenvoudig probleem. Toch wil BSO Mammaloe pesten bestrijden en dit is ook mogelijk zolang het serieus wordt genomen. Dat betekent dat kinderen moeten weten dat ze om hulp kunnen aankloppen bij de begeleiding om hen heen. Voor de begeleiding betekent het, dat ze aandacht moeten hebben voor de signalen van de kinderen. Ze moeten luisteren naar wat de kinderen te vertellen hebben en daar over praten.

Vijandig gedrag, zoals slaan, pesten en plagen wordt dus besproken. Er wordt ingegrepen als er een kind door een ander wordt geplaagd door: met de plager te praten, of bij herhaling van ongewenst gedrag hem een paar minuten apart te zetten in de groep. Afhankelijk van de ruimte wordt er gekeken waar ruimte is om het kind even apart te zetten, de begeleiding geeft deze plek aan. Daarna wordt het gedrag kort nabesproken en wordt de situatie daarmee afgesloten. Er moet steeds ruimte zijn om opnieuw te beginnen.

Leidsters laten kinderen zien dat andere kinderen door plagen verdrietig kunnen worden en reiken hen voorbeelden aan hoe zij dit weer kunnen goedmaken. Hierdoor leren kinderen ook rekening houden met anderen. Anderzijds wordt geprobeerd de kinderen die geplaagd worden te leren weerbaarder te worden. Dit wordt gedaan door hen eerst te laten proberen een conflict zelf op te lossen. Lukt dit niet dan helpen de leidsters hen om door middel van een gesprekje voorbeelden aan te reiken hoe zij zichzelf weerbaarder kunnen maken. Binnen BSO Mammaloe is gekozen om de methode no blame toe te passen bij serieuze pest situaties. Bij no blame wordt bewust gekozen om niet uit te gaan van de schuldvraag en achterliggende redenen, maar een frisse start te maken door met elkaar verantwoordelijk te zijn voor een betere situatie. Pesters en meelopers worden uitgedaagd om stappen te ondernemen om de gepeste beter te laten voelen en ervoor te zorgen dat de situatie zich niet meer voordoet. Dit wordt gedaan door kinderen positieve acties te laten verzinnen en uitvoeren naar het gepeste kind. Hiermee maak je iedereen betrokken bij de verandering van de peestsituatie. Na een bepaalde periode wordt geëvalueerd met dezelfde groep kinderen of er verbeteringen zijn opgetreden of dat er nog meer acties nodig zijn. Wanneer er zich ernstige peestsituaties voordoen wordt contact gezocht met partnerinstellingen waar de kinderen komen, zoals bv de school. Om af te stemmen, indien nodig op beide plekken de methode toe te passen en communicatie naar ouders uniform maar soms ook gemeenschappelijk te doen.

Toezicht

De begeleiders zijn de medewerkers die als eerste verantwoordelijk zijn voor het welzijn en de ontwikkeling van de kinderen. Hun belangrijkste taak is voortdurend naar de kinderen te kijken en te luisteren, daarin de vraag te ontdekken die het kind stelt en dat binnen de grenzen van de veiligheid te bieden. Dit stelt hoge eisen aan sensitiviteit, concentratie en creativiteit.

Toezicht is een belangrijk begrip binnen BSO Mammaloe. Bij de kleuters is er altijd sprake van toezicht. We vinden kinderen op die leeftijd niet in staat om in alle situaties duidelijk te weten wat goed is om te doen of te reageren in noodsituaties. Vandaar dat kleuters nooit alleen zijn. Op deze manier kunnen begeleiders goed zien of er iets mankeert aan een kind, waar het is en wat het doet. Ook is toezicht van belang om een goede overdracht te kunnen doen naar ouders. Ook kinderen uit de hogere leeftijdsblokken staan onder regelrecht toezicht van 1 van de begeleiders. Daar gelden echter minder strikte normen voor iedereen i.v.m. de directe toezicht die er altijd moet zijn.

Voordeel van het feit dat kinderen steeds in overleg moeten gaan met begeleiders over waar ze heen willen en wat ze willen gaan doen is dat geen enkele kind anoniem is gedurende een opvangdag. Door het invoeren van dit soort momenten heb je in ieder geval 4/5 keer per opvangmiddag contact met een kind. Dit soort praktische momenten nodigt uit tot een praatje, biedt de gelegenheid om te zien hoe het met het kind is, biedt aanknopingspunten

tot het doen van nieuwe activiteiten etc. In plaats van dat vooral de aandacht zoekende kinderen centraal staan krijgt elke kind zo elke dag de ruimte om zich te laten zien.

Gezien worden

Ieder kind verdient het om gezien te worden. Sommige kinderen vragen van nature meer aandacht voor zichzelf, anderen hebben de neiging om zich kleiner of zelfs onzichtbaar te maken. BSO Mammaloe hanteert het principe dat ieder kind gezien moet worden, letterlijk en figuurlijk. Dit betekent dat er elke dag meerdere malen echt contact is met het kind, dit gebeurt soms op initiatief van het kind en anders neemt de leidster het initiatief. Op groepsniveau is bewust gekozen voor een vast aantal tafelmomenten per dag, waar ieder kind altijd bij zit. Hier worden kinderen gestimuleerd om iets te vertellen, iets te delen met de groep. Een veilig groepsklimaat is hierbij van groot belang. Op individueel niveau wordt er van de kinderen gevraagd om iedere keer als zij iets (willen) gaan doen dit te melden aan de groepsleiding. Bijvoorbeeld bij het naar de wc gaan, als zij een activiteit willen gaan doen. De groepsleiding weet op deze manier waar de kinderen zijn. Een ander doel hiervan is dat alle kinderen een aantal keren op een dag contact hebben met de groepsleiding. Het betreft een klein contactmoment, maar de kinderen worden hierdoor gezien en er wordt met ze gesproken. Een klein contact moment kan altijd leiden tot een groter contactmoment. Het kind is in ieder geval nooit anoniem of onzichtbaar.

Kindermishandeling

Kindermishandeling is 'elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'.

Kindermishandeling is een ernstig maatschappelijk probleem dat voortdurende aandacht vraagt. In de eerste plaats vanwege de ernst van de gevolgen voor kinderen.

Kindermishandeling verstoort een gezonde ontwikkeling en leidt vaak tot blijvende schade. Daarnaast vormt de omvang van het probleem reden voor continue aandacht.

Als kinderen mishandelt, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. BSO Mammaloe is een plaats waar (een vermoeden van) kindermishandeling gesignaleerd kan worden. De BSO draagt een eigen verantwoordelijkheid voor het signaleren van kindermishandeling en voor het ondernemen van actie na het signaleren. Om de signalen goed vast te stellen wordt er door de leidsters en de directie met een stappenplan gewerkt. Als deze zijn vastgesteld, worden deze doorgegeven aan de instanties die hulp kunnen bieden aan het gezin.

Meer informatie over hoe te handelen bij kindermishandeling is te vinden in een aparte documentatie: "protocol Kindermishandeling." Dit kunt op de website www.mammaloe.com raadplegen.

2.3.2 Persoonlijke competenties

Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit bedoeld. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Ieder kind ontwikkelt zijn verstandelijke en lichamelijke mogelijkheden in zijn eigen tempo. Kinderen worden dan ook niet aangesproken op hun leeftijd maar op hun mogelijkheden. Het ene kind is er aan toe om met vier jaar aan sporten te beginnen terwijl het andere kind daar absoluut nog niet aan toe is. BSO Mammaloe stimuleert kinderen in hun talenten, wat ervoor zorgt dat kinderen zich kunnen ontwikkelen in hun persoonskenmerken. Zelfstandigheid is een persoonskenmerk waar al vroeg mee wordt begonnen.

De oudere kinderen mogen, indien ouders hierin toestemmen, alleen van school naar de BSO fietsen of lopen. BSO Mammaloe stimuleert kinderen door dingen voor te doen en duidelijk te zijn in de opdrachtjes. Leidsters komen met initiatieven om kinderen nieuwe ideeën te geven en stimuleren hun hierop voort te borduren. Het is belangrijk om het geduld op te brengen om dingen die je zelf veel sneller zou kunnen, toch door de kinderen te laten doen (als ze daartoe in staat zijn), bijvoorbeeld corvee taken rondom tafelmomenten. Kinderen hebben van nature de behoefte om nieuwe mogelijkheden te ontdekken. Op een gegeven moment willen ze niet meer geholpen worden en dat respecteert BSO Mammaloe.

De kinderen die de buitenschoolse opvang bezoeken zijn al vrij zelfstandig. Leidsters proberen de kinderen te stimuleren door ze aan te moedigen steeds meer zelf te doen. Er wordt verantwoordelijkheid gegeven die ze aankunnen en kinderen worden geprezen als iets lukt. De leidsters geven de kinderen het gevoel dat ze best fouten mogen maken. Samen met hen kunnen de kinderen dan kijken naar hun fouten en hoe ze deze kunnen oplossen en in het vervolg kunnen voorkomen.

2.3.3 Sociale competenties

Kinderen moeten leren om met zichzelf en met anderen om te gaan. Door recht te doen aan de eigenheid van elk kind wordt het gevoel van eigenwaarde gevoed. Het kind moet het gevoel hebben dat het mag zijn zoals het is en dat het zijn eigen plaats binnen de groep heeft. Mammaloe wil ervoor zorgen dat het kind zich veilig en prettig voelt.

Bij activiteiten en opdrachten houdt Mammaloe rekening met wat het kind wel en niet kan; leidsters geven het kind de tijd en de ruimte en stimuleren het kind om zelf dingen te doen. Zodra kinderen naar school gaan verandert er veel voor ze. Ze zitten soms in een grote groep. Gedurende de schooldag wordt er veel van ze gevraagd. Ze moeten leren reageren op vragen die aan een hele groep worden gesteld en niet individueel. En er is praktisch gezien minder bewegingsvrijheid, terwijl deze kinderen zich emotioneel nog heel fysiek uiten. Als deze kinderen uit school op de opvang komen moeten zij veel verwerken en moeten ze zich kunnen uitleven. In de eerste groep van de basisschool krijgen kinderen volop de kans om te leren omgaan met leeftijdgenootjes. Kinderen leren dat ze met anderen rekening moeten

houden en niet altijd hun eigen zin kunnen krijgen. Ze doen het spel van leeftijdsgenootjes graag na en zijn in staat om voor het eerst oppervlakkige vriendschappen aan te gaan. Een kleuter leert steeds beter om een deel van de dag zonder zijn ouders te zijn. Een kleuter is trots op zijn eigen creaties en wil dit graag aan iedereen laten zien. Een kleuter kan minder goed tegen zijn verlies, spelletjes kunnen daarom vervelend zijn als hij verliest. Zodra ze in groep 3 komen verandert er weer veel. Er wordt nu meer dan eerst van de cognitie gevraagd. Kinderen op die leeftijd die uit school komen hebben hun eigen manier om de schoolervaringen te verwerken. Het ene kind wil dingen vertellen, het andere niet. Het ene kind wil uitdollen, het andere wil tot rust komen. In deze leeftijdsfase zet een kind grote sociale stappen. De omgang met leeftijdsgenootjes wordt belangrijk. Een kind leert echte vriendschappen te onderhouden en zich aan te passen in situaties die heel anders zijn dan het vertrouwde thuis.

De ontwikkeling van het kind tussen 5 en 8 jaar wordt vooral gekenmerkt door de toenemende taalbeheersing, de ontwikkeling van het denken en de uitbreiding van de sociale en fysieke omgeving.

In de leeftijd van 8 tot 13 jaar staan twee onderwerpen centraal: het succes van de schoolcarrière en het opbouwen van sociale identiteit. Het kind wil in de groep geaccepteerd worden en dus voldoen aan de groepsnormen. Tegelijk wil het zich aantrekkelijk maken voor de groep door zich te profileren en zelf iets te ondernemen. Het kind wordt zich steeds meer bewust van zijn of haar plaats tegenover anderen. Het groeiende inzicht in begrippen, als gevolg van het toenemend abstractieniveau, zorgt ervoor dat het kind leert relativeren. Op moreel gebied gaat het kind regels meer toetsen aan zijn eigen wensen. Hij of zij ziet de betrekkelijkheid van regels en hanteert deze niet meer klakkeloos op grond van beloning, straf of eigen genot. Het kind krijgt inzicht in hoe anderen hem of haar ervaren.

BSO Mammaloe probeert tegemoet te komen aan het verschil in behoeften van de kinderen in de verschillende leeftijdsfasen en zal hiervoor verschillende activiteiten indelen. Zelfvertrouwen is een grote ondersteuning bij de sociaal emotionele ontwikkeling. De verantwoordelijkheid voor taakjes zoals het beheer van spelmaterialen en helpen bij activiteiten, en waardering voelen voor wie je bent, ondersteunen het groeiende zelfvertrouwen en helpen een positief zelfbeeld te ontwikkelen.

Het is belangrijk om de regels binnen een groep duidelijk te maken en je ook als leiding eraan te houden. De kinderen corrigeren dan vaak al zelf. Kinderen worden in de groep gestuurd in de omgang met andere kinderen door o.a. hen samen te leren spelen, rekening te houden met anderen, om de beurt spelen, te belonen en te stimuleren. Ook de leuke dingen in het leven van een kind worden benadrukt, bijvoorbeeld verjaardagen of een bezoekje aan de dierentuin die een kind heeft gehad.

2.3.4 Waarden en normen

Ieder van ons heeft zijn eigen waarden en normen, afhankelijk van de persoonlijke opvoeding en vorming. De basis van alle waarden en normen die we willen overdragen is respect voor elkaar. Zo worden openheid, begrip, op elkaar vertrouwen, solidariteit en fatsoen bevorderd. Dit doen we door simpelweg het goede voorbeeld te geven. Er zijn een aantal fatsoensnormen waar iedereen zich aan dient te houden. Bijv. wachten met eten tot iedereen iets heeft, niet met volle mond praten. We stimuleren kinderen elkaar te accepteren zoals ze zijn. Wil een groep goed kunnen functioneren, dan zal je regels op moeten stellen. Dat schept duidelijkheid en veiligheid. Kinderen wordt duidelijk gemaakt dat we elkaar geen pijn doen. Slaan, aan de haren trekken, bijten en schelden worden verboden. We proberen alternatieve conflictoplossingen aan te bieden, door bijvoorbeeld te bemiddelen of het weer "goed te laten maken".

Mammaloe laat kinderen kennismaken met de consequenties van hun gedrag, zowel positief als negatief. Leidsters proberen aan te tonen, wat hun gedrag teweeg brengt. Het gaat altijd over het gedrag van het kind, niet over de persoon. Door consequent te zijn weten de kinderen wat wel en wat niet mag. Aangepast aan de leeftijd van het kind wordt het vertoonde gedrag besproken. Bij de buitenschoolse opvang leren kinderen de consequenties van hun gedrag te aanvaarden door hen verantwoordelijkheden te geven. Als ze rommel maken dienen ze dit zelf op te ruimen. Als ze zich niet aan de afspraken houden kan dit gevolgen hebben. Maar ook worden de kinderen geprezen als het goed gaat.

Omgaan met grensoverschrijdend gedrag

Ieder kind is welkom bij BSO Mammaloe, als uniek persoon met sterke en minder sterke kanten. Onze Pedagogische medewerkers zijn in staat om te gaan met deze eigenheid van individuele kinderen. Een kind moet echter wel passen binnen de structuur en de sfeer binnen de groep. Dit betekent dat een kind zich moet kunnen houden aan regels en afspraken die met elkaar gemaakt worden op het gebied van veiligheid, respect naar de omgeving en de mensen, en sociale omgang. Er is een open klimaat waarbij iemand natuurlijk fouten moet kunnen maken. Wel is daarbij van belang dat een kind aanspreekbaar is op zijn of haar gedrag en dat het de mogelijkheid moet bezitten om te leren van zijn of haar fouten. Mocht dat niet mogelijk zijn dan is het de vraag of Mammaloe de best passende plek is voor dit specifieke kind.

Om de veilige en vertrouwde sfeer met elkaar in stand te houden, moet het duidelijk zijn voor iedereen dat herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag niet getolereerd kan worden. Zoals hierboven beschreven is het van groot belang dat een kind aanspreekbaar is op zijn of haar gedrag en in staat is te leren van zijn of haar fouten. Mocht dat niet mogelijk zijn dan zal daar met alle betrokkenen over gesproken worden (ouders, kind en begeleiding) en waar nodig en mogelijk aanvullende maatregelen worden genomen. Uitgangspunt hierbij is het protocol grensoverschrijdend gedrag. Mocht dit niet leiden tot gewenste ontwikkelingen dan kan de plaatsingsovereenkomst ontbonden worden. Gedurende het gehele proces wordt intensief gecommuniceerd met ouders, er worden gesprekken met alle betrokkenen gevoerd, maar afspraken worden ook in het kind dossier vastgelegd. Gemaakte afspraken worden altijd schriftelijk aan ouders bevestigd, via de mail of per brief. Indien communicatie

met ouders niet of nauwelijks mogelijk is kan dit ook een reden zijn om de plaatsingsovereenkomst te ontbinden.

Vanaf het begin van dit proces wordt de directie erbij betrokken. Medewerker en directie overleggen met elkaar of zij alleen of met een zorgcoördinator het gesprek met ouders aangaan. Verslaglegging van de gesprekken en gemaakte afspraken worden z.s.m. op papier gezet en bewaard in het kind dossier.

2.4 Kinderen met behoefte aan zorg

Het individu mag niet lijden onder de groep, maar de groep mag ook niet lijden onder het individu. Indien een kind scheldt, schopt, slaat, afpakt of op een andere manier zichzelf of een ander schade toebrengt, spreken wij de kinderen aan op hun eigen gedrag in de groep. Wij benoemen wat wij zien, wij confronteren de kinderen met dat wat zij doen en met het effect daarvan. Wij doen dit altijd vanuit een positieve grondhouding. Ongewenst gedrag proberen wij te veranderen. Vaak ligt hieraan een probleem ten grondslag. Wij helpen de kinderen met het benoemen van het probleem en proberen samen tot een oplossing te komen. Door actief te luisteren proberen wij het probleem of gedrag te verwoorden. Kinderen vinden het makkelijker om over hun problemen te praten als zij het gevoel hebben dat de volwassene begrip heeft over hoe moeilijk het soms kan zijn.

Soms kom je binnen de opvang wel eens kinderen tegen die zich anders ontwikkelen, die vastlopen in hun ontwikkeling of die om een andere reden extra zorg behoeven. Dit zijn de zogenaamde zorgkinderen. Wanneer deze kinderen meer zorg behoeven dan wij denken te kunnen bieden starten we met het protocol zorg. Onze taak hierin is het signaleren en bespreekbaar maken van het probleem. Hierin worden de volgende stappen gevolgd:

- Stap 1   Signaleren en informatie verzamelen
- Stap 2A   Overleg en verhelderen
- Stap 2B   Vervolg werkoverleggen
- Stap 3   Gesprek met ouders/verzorgers.
- Stap 4   Besluitvorming en/of plan van aanpak
- Stap 5   Evaluatie

Bij Mammaloe werken we aan de hand van het zorgprotocol, hierin staan stappen verder uitgewerkt.

2.5 Mentorschap

Per 1 maart 2017 zijn we bij Mammaloe begonnen met het werken met mentorschap. Dit houdt in dat ieder kind een eigen mentor heeft. Dit is een vaste pedagogisch medewerker van de groep van het kind. We werken met mentoren, zodat er een vaste aanspreekpunt is voor het kind en de ouder(s). De mentor is verantwoordelijk voor het kind en regelt alle zaken voor dit kind. Als de pedagogische medewerker zich verantwoordelijk voelt, zal deze ook onbewust meer aandacht hebben voor opvallende zaken en mogelijkheden bij het kind.

Mentorschap houdt het volgende in:

- De mentor is verantwoordelijk voor het welbevinden van het kind. De mentor voert waar nodig, in overleg met collega's, observaties uit;
- De mentor zorgt dat de kind gegevens van zijn mentorkind op orde zijn (toestemmingsformulieren, contactgegevens, etc.);
- De mentor voert gesprekken met de ouder(s) waar nodig;
- De mentor regelt, indien noodzakelijk, een vervangend aanspreekpunt.

Het mentorschap houdt niet in dat de andere pedagogisch medewerkers zich niet meer verantwoordelijk hoeven te voelen voor ieder kind. Iedereen blijft verantwoordelijk voor alle kinderen, alleen ligt er bij het ene kind (lees: het mentorkind) net meer aandacht voor de pedagogisch medewerker.

Bij afwezigheid van de mentor wordt door de andere vaste pedagogisch medewerkers op de groep waargenomen.

Bij langdurige afwezigheid of wanneer het om een zorgkind gaat, is de mentor er verantwoordelijk voor dat duidelijk is voor de collega's en de ouder(s) wie het aanspreekpunt in deze periode is.

2.6 Activiteitenprogramma en creativiteit

BSO Mammaloe heeft spel materiaal uitgekozen waarmee elk kind kan spelen op het niveau van zijn of haar eigen sociaal - emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling.

Kinderen kiezen meestal zelf waarmee ze willen spelen. Soms is dit echter niet mogelijk, een kind is dan verveeld en weet niet wat hij/zij moet doen. Verveling is een onaangenaam gevoel van lusteloosheid, van desinteresse, van hangerigheid, grenzend aan ergernis.

Verveling treedt op als alle dingen die leuk en interessant zijn om te doen niet kunnen of niet mogen, en men toch geen zin heeft om niets te doen. Verveling kan het gevolg zijn van een gebrek aan prikkels, of van prikkels die als saai, eentonig of repetitief ervaren worden.

De leidster probeert hierbij het kind te helpen. Zij probeert de ontwikkeling van het kind te stimuleren, door hun te motiveren toch zelf iets uit te kiezen of door het aanbieden van een activiteit uit het activiteitenprogramma.

Om de ontwikkeling van een kind optimaal te stimuleren heeft Mammaloe bewust gekozen voor materialen die aansluiten op de verschillende ontwikkelingsgebieden en leeftijdsgroepen.

Sociaal -emotioneel:

gezelschapsspelletjes, poppen, cd -speler, etc.

Deze activiteiten zijn een prima instrument om de sociaal - emotionele ontwikkeling te ondersteunen en sociale vaardigheden te oefenen. Hiermee krijgen de kinderen ervaring met:

- volop aandacht houden en concentratie
- teleurstelling en succes, winnen en verliezen
- principes als 'om de beurt', 'beurt overslaan', 'twee keer achter elkaar'
- iets hoe dan ook afmaken
- geluksfactoren
- oorzaak - gevolg, consequenties
- sociale communicatie over en weer
- omgaan met regels
- instructie en opdrachten uitvoeren, ook als ze niet leuk zijn
- emoties gereguleerd uiten en verwerken

Fijne motoriek:

Gereedschappen en materialen voor knutselen en tekenen.

Door het oefenen van verschillende vaardigheden zoals parels rijgen, schroeven draaien, veters strikken, knopen of ritsen dichtdoen, etc. wordt aan de ontwikkeling van de fijne motoriek gewerkt. Een goede fijne motoriek vormt de basis voor het schrijven.

Grove motoriek:

Buiten spelen met ballen, vang en goomaterialen, skippyballen, twister.

Door met de kinderen veel te bewegen met het hele lichaam, wordt de grove motoriek ontwikkeld. Een goede grove motoriek vormt de basis van alle bewegingen, zorgt ervoor dat een kind op een ontspannen manier de aandacht kan richten op meer complexe opdrachten zoals bijvoorbeeld fietsen of zwemmen.

Creativiteit:

Verf, klei, krijt, papier, karton, stof voorwerpen uit de natuur etc. Maar ook muziek, drama en dans vallen onder creativiteit. Creativiteit is het vermogen om nieuwe en/of ongebruikelijke oplossingen voor bestaande problemen te vinden. Creativiteit is een gedragsvorm die ontwikkelend is. Creativiteit is een eigenschap die ieder in zich heeft op een eigen manier. Door middel van creatief bezig zijn bij Mammaloe, doen kinderen kennis en ervaring op, waar inzet een onmisbaar onderdeel van is.

Cognitie: leesboekjes, puzzeltjes etc. Ook door middel van cognitieve spelletjes, bijvoorbeeld taal, galgje, memorie, winkeltje spelen met afrekenen/kassa etc.

Lezen is belangrijk voor ieder mens. BSO Mammaloe heeft een ruime keuze in leesboeken e.d. Door lezen wordt de kennis van kinderen vergroot.

De speelruimte/groep is aangepast aan de leeftijden van de kinderen. In de speelruimte bevinden zich dus allerlei spelmaterialen waar kinderen mee aan de slag kunnen. Niet alle materialen staan direct ter beschikking voor de kinderen. Een grote berg speelgoed maakt kiezen en geconcentreerd spelen lastiger voor de meeste kinderen. Spelmateriaal wordt om de zoveel tijd omgewisseld. Kinderen blijven op deze manier geprikkeld om in de speelruimte te spelen. Zelf spelen en gezamenlijke spelactiviteiten zijn een vast onderdeel uit het activiteitenprogramma.

Wij willen dat de kinderen zelf leren denken en dat ze zich kunnen uiten. Wij zullen niet snel met alle kinderen hetzelfde appeltje op het tekenblaadje gaan inkleuren. De kinderen maken iets, waar zij op dat moment mee bezig zijn in hun belevingswereld. Dit betekent dat als wij herfst als thema hebben, wij hierover vertellen, het thema uitdiepen, het lokaal versieren, erover lezen en voorlezen. Maar als een kind geen herfstblad wil maken/tekenen, kan het kind gewoon iets anders maken. Een gebeurtenis kan zich hebben voorgedaan welke zo'n indruk op het kind gemaakt heeft, dat hij daarover wil gaan schilderen. De kinderen maken iets geheel anders dan de voorgekauwde werkstukjes.

Door ons streven te luisteren naar wat het kind wil, pogen wij de kinderen in hun waarden te laten en ze mede hierdoor een positief zelfbeeld te laten vormen. Ook het aanmoedigen van de eigengemaakte keuzes speelt hierin een grote rol.

In een aparte protocol 'Adequaat spel en ontwikkelingsmateriaal' is nader beschreven op welke manier wij leeftijdsadequaat handelen.

2.7 Zelfstandigheidsverklaring

Op de BSO komen de kinderen op een leeftijd dat zij zelfstandiger worden en meer zelfstandigheid wensen.(vanaf circa 7,5 jaar) Om aan sommige wensen van zowel ouders als van de kinderen zelf tegemoet te kunnen komen, zoals het zelfstandig naar de BSO komen en of naar huis gaan, zelfstandig buiten spelen of tussendoor naar de sportvereniging gaan, heeft BSO Mammaloe een zelfstandigheidsverklaring opgesteld. Op verzoek van het kind en de ouders of pedagogisch medewerkers word deze zelfstandigheidsverklaring ingevuld en door de ouders en de pedagogisch medewerker ondertekend en op locatie opgeslagen.

2.8 Achterwacht

BSO Mammaloe werkt met een vaste groepsbegeleider en eventuele stagiaires. Op alle dagen is er tenminste 1 groepsleider aanwezig en de directie is alle dagen aanwezig op de groep. De achterwacht is onze beleidsmedewerker die in de wijk woont en onder BSO tijd altijd bereikbaar is.

De maatregel van het 4 ogen principe is vertaald als 'meer ogen op de groep', 'meer oren op de groep' en 'transparantie van de ruimtes'. Uitgangspunten bij Mammaloe zijn dan de transparantie van de ruimte. Het betreft 1 grote ruimte waarbij ouders van buiten uit alle ramen zicht hebben naar binnen. Ook vanuit de binnendeur in de groep is er zicht naar

binnen waar de hele dag door mensen langslopen. De achterwacht geeft vooraf niet aan wanneer zij langskomt en kan elk gewenst moment zonder aan te bellen naar binnen lopen. Ook is het geregeld dat de pedagogisch medewerker altijd met z'n tweeën (of meer) op stap gaat met de kinderen anders dan naar een speeltuin (verre uitstapjes); Omdat er op sommige momenten maar 1 begeleider aanwezig is, is een achterwacht constructie gerealiseerd. Een achterwacht is een volwassen persoon met wie Mammaloe aantoonbaar de afspraak heeft gemaakt dat deze wordt ingezet in geval van een noodsituatie. De pedagogische medewerker regelt dat de achterwacht binnen 15 minuten aanwezig kan zijn op de locatie. Mocht dit niet het geval zijn, dan regelt de vaste achterwacht een andere persoon als achterwacht. Zij geeft naam en het telefoonnummer van deze vervangende achterwacht door aan de aanwezige pedagogisch medewerker.

2.9 Ondersteuning door de directie

Bij Mammaloe wordt continue gewerkt met de ondersteuning van de directie (staat regelmatig op de groep zelf en op andere dagen altijd aanwezig ook) en eventuele ondersteuning en hulp van vrijwilligers, te denken valt aan bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning. Op dit moment is er nog geen sprake van vrijwilligers.

3. Dagelijkse opvang

3.1 Komen en gaan

Tijdens reguliere schoolweken haalt een voor de kinderen bekende begeleider de kinderen op van school. Ophaalkrachten hebben in principe een vaste school of vestiging waar ze gedurende de week de kinderen ophalen. Dit in verband met de duidelijkheid naar kinderen en leerkrachten toe. Het vergemakkelijkt bovendien de informatieoverdracht rondom kinderen. Ophaalkrachten stellen zich altijd voor aan de kinderen en de leerkrachten. In de meeste gevallen worden de nieuwe kinderen en de kinderen van de onderbouw bij de klas opgehaald. De iets oudere kinderen komen naar de vaste verzamelplek op het schoolplein van Mammaloe.

Het vervoer naar BSO Mammaloe vindt voor elke school anders plaats. In de zomermaanden vindt vervoer vooral lopend en/of fietsend plaats.

Bij de verder liggende scholen worden de kinderen met de auto opgehaald. De auto die wordt ingezet voldoet uiteraard aan alle veiligheidseisen en vervoer van de kinderen wordt ook volgens de veiligheidseisen verzorgd. Te denken valt aan de eisen met betrekking tot autostoelen en gebruik van de veiligheidsgordels.

Tijdens de intake wordt er met ouders besproken of kinderen zelf kunnen en mogen fietsen en onder welke condities. Als kinderen zelfstandig naar Mammaloe fietsen of lopen wordt een zelfstandigheidcontract getekend door ouders en groepsleiding van Mammaloe. Dit zelfstandigheidcontract geldt alleen voor kinderen vanaf 7 jaar die na overleg kunnen aantonen dat zij zelfstandig kunnen fietsen en/of lopen.

In de hal bij de voordeur kunnen kinderen hun jassen, schoenen en spullen van school kwijt. Ook hebben kinderen hier een vakje in de kast. In deze vakken kunnen zij hun pantoffels bergen, of tekeningen die ze gemaakt hebben op school, etc. Ook kunnen de kinderen of de ouders hierin bijvoorbeeld de nieuwsbrieven Mammaloe vinden of ander nieuws dat verspreid moet worden.

Bij het ophalen van de kinderen kan er verwarring ontstaan over wie op dat moment de autoriteit is: de ouder of de leidster. Met ouders en kinderen wordt er afgesproken dat, zodra de ouders er weer zijn, zij de leiding over hun kind(eren) hebben. Kinderen en ouders melden zich altijd af bij de groepsleiding voor ze vertrekken.

Ouders zijn op de hoogte van het gewenste gedrag rondom het opruimen, gedag zeggen, schoenen/jassen aandoen en stimuleren de kinderen tot dit gedrag. Tijdens het ophaalmoment is er altijd even contact met ouders en groepsleiding. Hier is de gelegenheid om de dag door te spreken met de ouders, bijzondere dingen te melden, eventuele informatie vanuit de school door te geven etc.

BSO Mammaloe vindt het heel belangrijk dat er een goed en intensief contact is met ouders. Gestimuleerd wordt dat ouders naar de groepsleiding komen als zij ergens mee zitten, iets willen bespreken of suggesties hebben.

3.2 Voeding

Als de kinderen bij BSO Mammaloe komen, wordt er eerst gezamenlijk iets gegeten en gedronken aan de grote tafel. De groep wacht in principe tot alle groepsleden aanwezig zijn, dus ook de kinderen die iets later van school komen. Echter kan de leidster er ook voor kiezen de kinderen die als eerste komen vast eten aan te bieden. Kinderen kunnen tijdens dit tafelmoment vertellen over wat hun bezighoudt en wat ze hebben meegemaakt. De behoefte om dit te doen kan per kind verschillen. Ieder kind krijgt in ieder geval de gelegenheid om iets te vertellen en iedereen luistert naar elkaar. Daarna wordt er opgeruimd en wordt er gekozen voor of een gezamenlijke activiteit of voor activiteiten in groepjes. BSO Mammaloe kent een vast aantal momenten voor eten en/of drinken.

- aankomst bij Mammaloe na school
- snackmoment rond half 5

Tijdens lange opvangdagen zowel 's morgens als 's middags een snackmoment en eenmaal uitgebreid lunchen.

BSO Mammaloe staat voor gezonde en verantwoorde voeding. Tijdens de broodmaaltijd is er de keuze uit een broodje met hartig beleg en met zoet beleg. Het beleg wordt afgewisseld waarbij wij de kinderen zoveel mogelijk stimuleren hartig beleg te nuttigen. Tijdens het snack moment is er in de meeste gevallen groente, een rijstwafel, soepstengels of een koekje. De kinderen drinken thee, aanmaaklimonade, melk of water.

Tijdens een verjaardag of een ander feestelijk moment is het toegestaan om te trakteren op wat lekkers, snoep of iets dergelijks. Tijdens de reguliere dagen wordt er geen snoep genuttigd op de BSO.

Om het eten goed te laten verlopen, hanteert Mammaloe een aantal basisregels. Zorg en aandacht - er wordt gegeten aan tafel en we eten allemaal tegelijk (eventueel in 2 groepen) - iedereen kan naast elkaar zitten (m.u.v. kinderen met een gluten allergie) - we schrokken niet - we proberen te eten wat we op ons bord hebben genomen - Mammaloe leert kinderen met zorg de tafel dekken, en laten ze hierbij helpen. Ook helpen de kinderen met afruimen. Plezier en gezelligheid - kinderen worden gestimuleerd maar niet gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten.

Eten moet geen strijd worden. Kinderen moeten wel leren de juiste hoeveelheden te nemen en ook de minder lekkere delen van het eten te nuttigen. Kinderen krijgen keuzemogelijkheid in het beleg dat ze op hun brood willen. Het maximaal aantal broodjes is afhankelijk van de wensen en behoefte van het kind (ze krijgen in ieder geval de hoeveelheid voor voldoende energie om te spelen maar voldoende ruimte om thuis nog te eten).

Eten moet een rustmoment zijn, dit betekent dat er voldoende tijd moet zijn, dit voorkomt stress bij het eten. Kinderen en leidsters wassen hun handen voor en na het eten.

Mammaloe geeft kwalitatief goede voeding: bruin brood, verse groente en beperkt suikers en vet.

3.3 Dag invulling

BSO Mammaloe wil meer zijn dan opvang alleen. Naast de mogelijkheid voor kinderen om in alle rust een boekje te lezen, een spelletje te doen, te tekenen of knutselen of gewoon even te hangen vindt BSO Mammaloe het heel belangrijk om een uitgebreid en gevarieerd activiteitenprogramma aan te bieden. Waar voor alle kinderen, hoe verschillend de interesses ook zijn, een leuke, uitdagende of gewoon gezellige activiteit te kiezen is. Waar talenten verder ontwikkeld kunnen worden, waar nieuwe interesses gevonden worden, waar energie kwijt kan worden geraakt of juist opgeladen. Waar om kort te zijn voor iedereen wat te halen is, alleen of in groepsverband.

Niet alles kan natuurlijk op ieder moment aangeboden worden, maar de wensen en behoeften van kinderen staan zoveel mogelijk centraal bij de invulling van het programma. Kinderen worden vanaf het begin, in toenemende mate, betrokken bij de invulling van het activiteitenprogramma.

Het totale activiteitenprogramma bestaat uit diverse binnen - en buitenactiviteiten op het gebied van sport, cultuur, techniek en natuur. Soms zullen kinderen ook de behoefte hebben om even niets te doen. Als ze dat willen kunnen ze zich altijd terugtrekken om zelf te spelen, even te hangen, gewoon wat te mijmeren, muziek te luisteren, te lezen of in alle rust zelf wat te spelen.

In de vakanties worden er extra vakantieactiviteiten georganiseerd in en om BSO Mammaloe.

Er worden dan naast de thuisactiviteiten in en om Mammaloe ook uitstapjes georganiseerd (afhankelijk van hoeveelheid aanwezige kinderen). Bij de keuze van het uitstapje wordt gekeken naar de leeftijden en de interessegebieden van de kinderen en naar de mogelijkheid om de activiteit, binnen personeelsbezetting, veilig te kunnen organiseren.

3.4 Buiten spelen

Buitenspelen is voor elk kind lekker en gezond. Mammaloe beschikt niet over een aangrenzende buiten speelruimte. Echter gaan kinderen van Mammaloe spelen in bijvoorbeeld de Bouwspeeltuin welke onder toezicht staat van Gemeente Utrecht en vrijwilligers die daar aanwezig zijn. Tijdens de korte middagen gaan de kinderen naar een andere vrij toegankelijke speeltuin in de directe omgeving. Deze speeltuinen zijn op circa 10 a 15 min loopafstand gelegen. Voorafgaand aan de opvang beslist de begeleider of er buiten gespeeld gaat worden. De ene keer blijven ze in de buurt en organiseren ze zelf activiteiten op het veld gelegen achter de locatie en de andere keer gaan ze echt naar een speelplek waar ook toestellen zijn geplaatst.

3.5 Televisie gebruik

Op de buitenschoolse opvang kiezen we voor een actieve invulling van de vrije tijd van kinderen. Veel kinderen kijken thuis en op school vrij veel tv of zijn met de computer bezig.

Televisie kijken en televisiespelletjes doen kan ontspannen en leerzaam zijn als het verstandig gebruikt wordt. Echter kiezen wij op de buitenschoolse opvang voor een bewust gebruik van de televisie. We proberen ook de kinderen een bewuste keuze te laten maken voor een film of spelletje zodat ze niet uit gewoonte kijken of spelen maar omdat het ze echt interesseert. We zijn op de hoogte van de inhoud van de films en televisiespelletjes en schatten in voor welke leeftijd we deze materialen geschikt vinden. We bieden geen films met geweld en agressie aan. Muziek wordt gebruikt als activiteit of als achtergrond, mits de groep dat op dat moment toelaat.

Het televisiekijken dient een duidelijk doel: bijvoorbeeld tijdens een themaweek wordt er een film getoond die past binnen het thema of er wordt televisie gekeken op een regenachtige dag. Tijdens de lange middagen en vakantiedagen wordt er maximaal één film gekeken per dag of maximaal één uur durende korte films.

3.6 Groepsregels

In de groep zijn groepsregels gemaakt. Deze regels zijn deels vooraf opgesteld en deels met de kinderen samen en worden deze regels regelmatig besproken in de groep. Mocht het nodig zijn, worden deze regels bijgesteld.

De volgende regels worden als gouden groepsregels gehanteerd:

- naar elkaar luisteren: dit betekent elkaar laten uitpraten en met aandacht naar elkaar luisteren
- elkaar niet buitensluiten: iedereen is gelijkwaardig, bij een tafelmoment zit je naast iedereen en je luistert naar elkaar
- je zit naast iedereen tijdens een tafelmoment: dit betekent dat je niet altijd naast je vriendje/vriendinnetje zit, bijvoorbeeld Klaas zit niet altijd naast Jan, maar zit ook naast Willem
- je kunt met iedereen samenspelen: kiezen mag natuurlijk tijdens eigen spelmomenten maar bij een gezamenlijke activiteit moet je met iedereen kunnen spelen, hetzelfde geldt voor het naast elkaar lopen
- geen gebruik van "verkeerde" woorden (vloeken, stom, etc.): het gebruik van verkeerde woorden is verboden, jongere kinderen gebruiken bijvoorbeeld snel het woord 'stom'. Zij worden hierop gecorrigeerd door de leidster
- met respect de ander benaderen: iedereen in zijn waarde laten. Het is voor ons vanzelfsprekend om waarden en normen uit verschillende culturen te accepteren en te respecteren. Met verschillen in opvoeding, levensovertuiging, taal, voeding en kleding wordt rekening gehouden
- iedereen houdt zich aan de gemaakte afspraken: iedereen houdt zich aan de gemaakte groepsregels en de gemaakte afspraken rondom speelgoed etc. De groep spreekt elkaar aan op gedrag en regels die afgesproken zijn
- altijd vragen cq zeggen (oudere kinderen) waar je heen gaat: moet een kind naar de wc? Een kind geeft aan bij de leidster als hij/zij naar de wc moet, de leidster weet op deze manier waar het kind is, kan vragen of het kind hulp nodig heeft en belangrijkste regel, het kind wordt op deze manier weer even gezien

- nooit zomaar weglopen
- heb je ruzie? Dan maak je het weer goed: Kinderen leren bij Mammaloe oprecht hun excuses aan te bieden, leidsters bemiddelen hierbij. Zij maken het conflict bespreekbaar en laten zien wat voor gedrag het teweeg kan brengen bij kinderen

4. Incidentele zaken

4.1 Kennismaken en wennen

Als een kind nieuw geplaatst is op de buitenschoolse opvang vindt er over het algemeen eerst een rondleiding en kennismakingsgesprek plaats. Tijdens dit gesprek wordt de dagelijkse gang van zaken besproken op de buitenschoolse opvang. En er wordt informatie uitgewisseld tussen de ouder(s) en de pedagogisch werker. De gegevens van het kind worden gecontroleerd en er worden afspraken vastgelegd. Er kunnen bijvoorbeeld afspraken gemaakt worden over de mate van zelfstandigheid (zelfstandigheidsverklaring) van het kind. Het kind kan tijdens dit gesprek ook alvast een kijkje komen nemen op de buitenschoolse opvang. Het doel van het wennen is dat het kind vertrouwt raakt in deze nieuwe omgeving en kennis maakt met de kinderen en de pedagogisch medewerker van de groep. We nodigen het kind uit om twee middagen een paar uurtjes te komen wennen, voordat het kind bij ons op de buitenschoolse opvang komt. Deze wendagen worden van tevoren afgesproken en vallen binnen het contract. De dag dat het kind op de buitenschoolse opvang is proberen we de vaste pedagogisch medewerker in te plannen. Deze pedagogisch medewerker is het aanspreekpunt voor de kinderen en de ouders. Zij helpen het kind op weg. Door samen te spelen en het kind te stimuleren contact te maken met andere kinderen, zorgen we ervoor dat het kind zich snel thuis voelt op de buitenschoolse opvang.

Het nieuwe kind op de buitenschoolse opvang wordt goed geobserveerd, zodat we kunnen inschatten wat het kind nodig heeft. Sommige kinderen willen even lekker in de relaxhoek liggen en met rust gelaten worden. Anderen willen juist even hun verhaal kwijt. Het kind wordt voorgesteld aan de andere kinderen en we proberen het kind te koppelen aan een maatje om het kind wegwijs te maken op de groep. We proberen te achterhalen wat het kind leuk vindt om te doen en letten erop dat we steeds duidelijk benoemen wat het kind kan verwachten. Kinderen die nog moeite hebben met wennen houden we goed in de gaten en betrekken we bij onze bezigheden door hen te laten helpen met kleine klusjes zoals groente klaar zetten. We tonen begrip voor het feit dat het kind nog wat verlegen of verdrietig is en proberen het kind af te leiden met een activiteit. We bieden deze activiteiten bij nieuwe kinderen vaak in kleine groepjes aan.

Als een kind de Nederlandse taal (nog) niet goed machtig is, doen we veel spelletjes en (knutsel-) activiteiten waarbij taal niet zo belangrijk is. Zodat het kind ons makkelijk kan begrijpen. Daarnaast zullen activiteiten aanbieden waarbij het kind makkelijk zijn woordenschat uit kan breiden, zoals beweegspelletjes op muziek, stoeien of een bal over gooien en dierenamen verzinnen. We doen veel voor, benoemen wat we doen, we laten het kind helpen, lezen veel boekjes met het kind en maken gebruik van plaatjes in het contact met het kind.

4.2 Ziekte

Indien een kind ziek wordt op Mammaloe, zal de groepsleiding in principe contact opnemen met de ouders om samen te overleggen wat er dient te gebeuren. Als de ziekte niet te

ernstig is kunnen kinderen deze dag blijven op Mammaloe, belangrijk hierbij is dat ouders wel altijd bereikbaar blijven.

Voor ziekte hanteren wij geen vaste regels, wel zijn er een aantal richtlijnen die we hanteren:

-als een kind thuis al ziek is en hoge koorts heeft is het verstandig om thuis te blijven -als een kind koorts krijgt boven de 38 graden nemen we contact op met de ouders om te overleggen

-als het kind zich ziek voelt en/of het moet overgeven nemen we contact op met ouders om te overleggen, de temperatuur wordt indien nodig opgemeten bij het kind.

-het toedienen van medicatie gebeurt alleen na overleg met ouders en ondertekening van een formulier. Mammaloe geeft zelf geen pijnstillers aan kinderen.

-In geval van een besmettelijke ziekte, krentenbaard o.i.d., adviseren wij om thuis te blijven.

-Heeft een kind luizen? Dan vragen wij ouders dit te melden bij de leidster. Ieder ouder zal een email krijgen, waarin staat dat er hoofdluis is geconstateerd en waarvan de ouders wordt verwacht maatregelen te nemen die in de email staan vermeld.

4.3 Verjaardag

Voor kinderen is een verjaardag en al helemaal hun eigen verjaardag, een spannende gebeurtenis.

Bij Mammaloe vieren we de verjaardagen van de kinderen als hier behoefte aan is. Het komt vaker voor dat ook een viering op de BSO te veel wordt voor zowel de ouders als voor het kind omdat er doorgaans al een viering heeft plaatsgevonden op school en thuis. Als het wel wordt gevierd dan doen wij dit als volgt:

- Een kind mag zelf een traktatie meenemen;

- De datum van viering van de verjaardag wordt gedaan in overleg met ouders en andere groepsleiding;

- Er wordt bekeken of er niet teveel verjaardagen op een dag zijn zo blijft het kind zich ook speciaal voelen;

- Tijdens het viermoment wordt er gezongen voor de jarige en mag de jarige op een stoel/tafel staan;

4.4 Extra dagen en ruildagen

Het komt voor dat ouders een extra dag of een ruildag willen afnemen. Dit is bij Mammaloe altijd mogelijk mits het kind aantal het voor die dag toelaat. De ouders van Mammaloe krijgen per jaar drie extra dagen opvang kosteloos, ter compensatie van vakanties.

De aanvraag voor een **extra dag** of ruildag wordt via de mail aangevraagd bij de directie, info@mammaloe.com . Op de eerste plaats wordt er gekeken of er plaats is op de groep. Als er geen plaats is, dan komt het kind op de interne wachtlijst. Dit geldt ook wanneer het een wijziging in de opvang is voor langere periode, dan wordt dit altijd eerst schriftelijk bevestigd door ouders.

Bij de afname van een extra dag wordt door de ouders een formulier afname extra dag ondertekend, zodat deze gefactureerd kan worden.

Wanneer een kind op een ingeplande extra dag wordt afgemeld, op de dag zelf of dag ervoor, betekent dit dat de extra dag wél van de drie extra dagen wordt afgetrokken. Bij tijdige afmeldingen (48 uur van tevoren) hebben wij namelijk de mogelijkheid om andere kinderen te plaatsen.

Bij een **ruildag** geldt dat ouders mogen ruilen binnen een week na de datum dat het kind niet op de opvang is geweest. Een week ervoor en een week erna. Voor een ruildag hoeft geen formulier door ouders ondertekend te worden.

5. Contact met ouders / oudercommissie

BSO Mammaloe vindt het van groot belang om intensief contact te hebben met ouders. Het voornaamste doel van samenwerking en communicatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers is wederzijds begrip voor en vertrouwen in elkaar. In zo'n sfeer voelt een kind zich geborgen. Ouders die erop vertrouwen dat hun kind in goede handen is, stralen dat vertrouwen uit naar hun kinderen. Als kinderen voelen dat hun ouders waardering hebben voor wat er op de opvang gebeurt, gaan zij er ook weer met een positief gevoel naartoe. Het eerste contactmoment vindt plaats tijdens de intake. Leidsters willen de kinderen graag al kennen voor dat ze op de BSO komen. Ouders kunnen tijdens de intake een uitgebreid beeld geven van hun kind(eren), hierbij is het van belang om te weten of een kind een allergie heeft, of het aangepaste voeding nodig heeft, hoe zelfstandig het kind is en of er andere pedagogische bijzonderheden zijn.

BSO Mammaloe hecht veel waarde aan het contact met ouders. Dit gaat niet alleen om de dagelijkse overdracht tijdens het haalmoment, waarin gesproken wordt over wat het kind heeft gedaan en over hoe het is gegaan, maar ook om de algehele ontwikkeling van een kind. Zo wordt er met ouders overlegd of een kind extra gestimuleerd moet worden of juist moet worden afgeremd in bepaalde zaken. Ook wordt er besproken welke afspraken en regels er zijn gemaakt met een kind en waarom dat is gebeurd. Het is belangrijk om in goed contact te blijven met ouders en het kind zelf, om te zorgen dat het kind het goed heeft en goed houdt bij Mammaloe.

Bij Mammaloe werken we met Klasbord. Dit is een applicatie waar de leidsters foto's en andere nieuwsberichten kunnen plaatsen. Wij hebben ervoor gekozen om via deze weg de ouder(s) op de hoogte te houden van allerlei ontwikkelingen binnen Mammaloe en wat de kinderen aan het doen zijn of hebben gedaan. Onderwerpen die gevoelig kunnen liggen worden niet op deze manier doorgegeven aan de ouders. Dit wordt schriftelijk en persoonlijk gedaan. Ook maken wij de ouder(s) duidelijk dat zij ten alle tijden een gesprek kunnen aanvragen waarin zij gedetailleerde informatie kunnen krijgen over de voortgang van het kind en/of het bespreken van zaken die ze zelf willen bespreken.

Oudercommissie

Sinds maart 2016 heeft BSO Mammaloe een oudercommissie (OC). De OC behartigt de belangen van zowel de kinderen als die van de ouders van de BSO.

De taak van de OC is om advies te geven over het gevoerde beleid maar ook over de dagelijkse gang van zaken binnen onze BSO.

Adviesfunctie

De OC komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar en indien nodig vaker. De OC adviseert BSO Mammaloe gevraagd en ongevraagd over de keuzes ten aanzien van zowel beleidsmatige onderwerpen als praktische zaken. Denk hierbij aan de uitvoering van het pedagogisch beleidsplan, veiligheid, gezondheid, voeding, tariefswijzigingen etc. Bovendien bevordert de OC de communicatie tussen de ouders en de medewerkers.

Denk en praat mee

De OC heeft ook een signaalfunctie en bespreekt aandachtspunten met de directie. Als ouder heeft u het recht om mee te denken en te praten. Opmerkingen en/of verbeter suggesties t.a.v. BSO Mammaloe kunnen op uw verzoek in de OC worden besproken. Deze kunnen kenbaar worden gemaakt via het mailadres info@mammaloe.com

De oudercommissie

De OC bestaat momenteel uit drie leden en hanteert per halfjaar een roulerend voorzitterschap.

Verslagen oudercommissie

De notulen van de vergaderingen worden in een verslag verwerkt en kunnen ouders ten alle tijden inzien. Deze liggen op locatie in een map.

Ouderrecht

Wij willen de ouders nauw betrekken bij alles wat in en om Mammaloe wordt gedaan. Zo hopen wij de interesse bij ouders op te wekken om deel te nemen aan de oudercommissie. Zo krijgen de ouders vanzelfsprekend informatie via klasbord. Zaken waar wij direct de ouders over willen informeren doen wij per email.

Ouders en ieder ander die dit wenst wordt mondeling geïnformeerd over onze beleidsvoering. Het beleidsplan van Mammaloe kan door een ieder worden ingezien op onze website. Ook de inspectierapporten kunnen ouders maar ook alle andere geïnteresseerden inzien op onze website.

De klachtenregeling en de mogelijkheid om geschillen aan de geschillencommissie voor te leggen is middels een brief bij ouders onder de aandacht gebracht. Voor nieuwe ouders en alle overige betrokkenen verwijzen wij ze naar het beleidsplan die ze op onze website kunnen vinden. Indien gewenst kunnen wij alle stukken die ouders wensen in te zien ook zelf printen en direct meegeven.

6. Klachtenregeling

Mocht een ouder een klacht hebben over de kinderopvang van haar kind(eren) dan kan de ouder in de 1e plaats de klacht met de pedagogisch medewerker van de groep, waar het kindje geplaatst is, bespreken. Mocht men er samen niet uitkomen, dan kan de ouder met de klacht naar de directie. De klacht van de ouder wordt heel serieus genomen. Deze wordt vastgelegd in ons klachtenformulier. Dit klachtenformulier wordt ondertekend door zowel de directie als de ouder.

Elke klacht wordt binnen 10 werkdagen behandeld. Mocht de klacht door de ouder en de pedagogisch medewerker naar tevredenheid worden afgehandeld, dan wordt de directie hiervan op de hoogte gesteld. Mocht de ouder niet tevreden zijn over haar gesprek met de pedagogisch medewerker, dan volgt een gesprek met de ouder, pedagogisch medewerker en de directie. Dit vindt binnen 15 werkdagen plaats.

NB; vanaf 1 januari 2016 is er één landelijke geschillencommissie kinderopvang en peuterspeelzalen, deze is in plaats van de onafhankelijke klachtencommissies gekomen. Inmiddels is BSO Mammaloe geregistreerd bij de geschillencommissie. In het LRKP wordt de registratie vermeld en de GGD controleert of de kinderopvangorganisatie is aangesloten.

Ouders kunnen een geschil indienen bij de geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als;

- De kinderopvangorganisatie niet binnen zes weken heeft gereageerd op een schriftelijke klacht.
  - De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van de klacht.
  - de kinderopvang geen adequate klachtenregeling heeft.
- Op www.degeschillencommissie.nl kunt u meer informatie lezen of een geschil indienen.

Ouders kunnen ook een geschil direct indienen bij de geschillencommissie Kinderopvang.

Elke klacht en het verloop ervan wordt door de opvang genoteerd op ons klachtenformulier.

7. Beleidsmedewerker/coach

Op 1 januari 2025 is er 1 pedagogisch beleidsmedewerker/coach werkzaam binnen Mammaloe. De pedagogisch beleidsmedewerker/coach wordt in 2025 op organisatieniveau en op locatieniveau ingezet.

Organisatieniveau:

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach wordt in 2025 op organisatieniveau ingezet voor beleidsontwikkeling en coaching die aansluit bij de jaardoelen van Mammaloe en het opleidingsplan:

- Ontwikkelen nieuwe onderdelen van pedagogisch beleid & implementatie
- Herijking van het Pedagogisch beleid BSO
- Inrichting: feedback over aanpassingen in het inrichtingsbeleid op basis van nieuw of aanvullend pedagogisch beleid

Locatieniveau:

Mammaloe heeft ervoor gekozen om ten aanzien van de inzetbaarheid van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach in 2025 uit te gaan van een normering per locatie. Idealiter wordt deze inzetbaarheid van de pedagogisch beleidsmedewerker/coach ook gekoppeld aan de jaardoelen op organisatie en locatieniveau en is er een directe koppeling met het opleidingsplan. De normering voor toewijzing aantal uren pedagogisch beleidsmedewerker/coach is gebaseerd op de taken gekoppeld aan beleidsontwikkeling en coaching. In combinatie met de omvang van de locatie en het aantal medewerkers. Met deze variabelen wordt berekend hoeveel uur de pedagogisch beleidsmedewerker/coach ter beschikking heeft.

Jaarlijkse taken pedagogisch beleidsmedewerker/coach

De pedagogisch beleidsmedewerker/coach heeft in ieder geval de volgende taken op locatie:

- Pedagogische beleidsontwikkeling
  - Neemt deel aan het pedagogisch teamoverleg, eens per 6 maanden
  - Levert input aan pedagogisch teamoverleg op basis van analyse van uitkomsten (zoals ingezette protocollen).
  - Kan een rol hebben bij de uitvoering/implementatie van pedagogisch beleid. - Analyseert medewerkers en formuleert met desbetreffende pedagogisch medewerker verbeterdoelen waarop coaching plaats zal vinden.
  - Kan indien nodig voor individuele pedagogisch medewerkers of het team, extra lesmodules met onderwerpen uit het pedagogisch beleid inzetten
  - Geeft gevraagd en ongevraagd advies over de pedagogische koers van de locatie
  - Wordt conform de procedure 'opvallend' gedrag, door locatiemanager op verzoek ingezet bij de ondersteuning van pedagogisch medewerkers bij de aanpak van kinderen met opvallend gedrag.
  - Samenwerking in de doorgaande lijn
  - Doet jaarlijks een voorstel, op basis van een ouderanalyse voor het te voeren ouderbeleid van de locatie.

- Coachende taken op locatie
  - De pedagogisch beleidsmedewerker/coach en de pedagogisch medewerker bespreken samen de ingevulde lijsten waarna de pedagogisch medewerker verbeterdoelen formuleert en coachings afspraken maakt met de pedagogisch beleidsmedewerker/coach
  - Geeft pedagogisch advies en ondersteuning
  - Adviseert de pedagogisch medewerkers op het gebied van pedagogisch handelen.
  - Kan maatwerk trainingen geven.
  - Kan worden ingeschakeld bij groepsbesprekingen en/of teamoverleg ter advies, vanuit trainingen of ondersteuning.

9. Tot slot

Dit pedagogisch beleids- en werkplan is een dynamisch plan en wordt daarom regelmatig met alle betrokken partijen bijgesteld. Het team van Mammaloe vindt betrokkenheid en een open sfeer belangrijk. Wij staan er dan ook open voor om over de pedagogische handelwijze met u in gesprek te zijn én te blijven. We willen vanuit onze pedagogische visie zo goed mogelijk aansluiten op de thuissituatie.

Verder willen wij u erop wijzen dat zowel voor u als voor ons belangrijke documentatie te downloaden is op onze website.